

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 289 (3421) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

A SZERETET HŐSE

Irtta: Molnár János

A magyar történelem kincse, mert magyar király leánya s a sárospataki vár üdvözölhette elsőben azt a lelket amely Isten kegyelméből Szent Erzsébetnek jutott. A nagy Prohászka írja róla klasszikus magyar tömörséggel: „Tizenhárom évvel már hitves, tizenkilencel özvegy, huszonnégy évvel halott lett Erzsébet, a kereszténység öröme és dicsősége”. Arasznyi földi élete hatalmas fényt vetít a magyar ugarra, amelyet termékenységre lendít az Isten kegyelmével együtt dolgozó magyar kéz. És a fény hétszázadot meghaladva nem veszít erejéből és világhatásztrófák rémületes lángjai között is égő kérdésekre nyújt feleletet.

Az őszi levélhullás közös világából Szent Erzsébet alakja új erőként emelkedik elénk. Királyi származása az evilági felfogás szerint minden ígéretet jelent számára anyagiak terén. Egyéniségének adottságait a hiúságok tengerében fűrészelheti. Lelkének csudálatosan gazdag telítettségét az élet napsugaras fényében ragyogtathatja és káprázatos pillanatnyi sikerek learatásába állíthatja. De ez a lélek minden tehetségével benső harmóniába úgy lendül, hogy átfogó erő, egyetemes nagyság legyen, mert a királyi lelkek vonása a való értékeknek biztosítása az örökkévalóság zománcával és csak a hétköznapi lelkek könnyelműsége szórja szét isteni adottságait a pusztlulás vizein.

Korunk minden ízében a hősök korszaka. Ma nagy események forgatagában élünk és nagy távlatokba révülhet tekintetünk. Hősök teremnek a harcok mezején. Hősök huzódnak meg a lemondások utain. Kórtermek ágyai mellett hősiesség lelkek a virrasztók és hősiesség méreteibe lendül az emberi tudás. Minden lemondás a márról a holnap biztosítéka s aki a jelent megelőző nélkül tovaengedni tudja, jövőjének diadalmas meghódítója. Ennek a korszaknak a hivatása kitermelni azt a társadalmi erőt, amely az emberiség számára szebbé teheti az életet.

És itt lép elénk Szent Erzsébet teljes nagyságában, mint a szeretet hőse. Minden adottságát a szeretet szolgálatába állítja. Lelki és anyagi előnyök szemében olyan tehetőségek, amelyeknek a sulya alatt szinte megsemményülve görnyed. Nagypénteken boldusszegény öltözötten merészel látogatást tenni Krisztus sorjánál. Meglátja az igazságot, hogy arany és ezüst elveszti fényét az élet mulandó örömeinek kiélvezésében és csak az áldozatos szeretet adja meg azoknak a valódi ragyogását. És hogy lelke mentes a nyomor enyhítésének minden hiúságától s a jótékonyssággal könnyen összeférhető önzésnek tetszelgéseitől, akkor igazolja, midőn a teljes megvetettségben és árváival a kezén a karácsonyesti nagy virrasz-

Széles szakaszon megindult ellentámadással

Elvágással fenyegetik a németek a Kiev-Zsitomir közötti nagy hadi országutat és a mélyen előrenyomult szovjet éket

Zsitomir feladásával és a kievi arcvonal visszavonásával számolnak szovjet részről - 37 amerikai csatahajót, 10 szállítóhajót és 500 repülőgépet pusztítottak el a japánok a Bougainville körüli öt csatában

A Pest írja: Zürichj jelentés szerint a svájci lapoknak a keleti harcok eseményeiről beszámoló cikkei félreérthetetlen magyarázatot közölnek arról, hogy mi az oka a zsitomiri szakaszon nagy erővel megindított szovjet támadás elakadásának. A jelentésekből kitűnik, hogy Mannstein tábornagy csapata a hét elején erősebb helyi ellentámadással megállították a Zsitomirig nyomuló szovjet sereget nyomban utána pedig széles szakaszon ellentámadást kezdtek. Az angol haditudósítók is elismerik, hogy Mannstein támadása Zsitomir vidékén a várostól délnyugatra és nyugatra már kedden visszavonulásra kényszerítette a szovjet csapatokat. Szerdán a német támadás ereje még fokozódott és több kilométerrel kimélyült. Angol jelentés szerint a német támadás elvágással fenyegeti a Zsitomir és Vasztoj közötti vasútvonalat és a Kiev-Zsitomir közötti nagy hadi országutat, sőt veszedelemmel fenyegeti az itt mélyen előrenyomult szovjet éket is. Számolni kell azzal, hogy a szovjet kénytelen lesz Zsitomirt is feladni és Kievtől nyugatra levő arcvonalát visszavonni. A legutolsó jelentések azt mondják, hogy a zsitomirvasztoji szakaszon tomboló nagy csatában, mindkét részről egyre több erősitést vonnak be, úgyhogy a harc nyilván még nem érte el tetőfokát.

Rossz időjárásról panaszkodnak a bolsevisták és az angolszászok

Berlnből jelentik: (B. T.) Moszkváj jelentések rámutatnak arra, hogy az egész keleti harctéren rossz az időjárás. Heves esőzések váltakoznak hófúvásokkal. A folyók ismét megduzzadtak és a föld megpuhult.

Zürichből jelentik: (B. T.) A szövetségesek északafrikai főhadiszállásáról jelentik, hogy a mégjobban megromlott időjárás az olaszországi harctéren megakadályoz minden harc tevékenységét. Csak a járőrök csatlórozásai folynak. A hadászati légielő néhány nagyobb távolsági repülést hajtott végre. Jelentősebb amerikai nehéz bombázó kötelékek megtámadták a marseillei repülőteret.

A Neue Zürcher Zeitung jelentése szerint a szövetségesek hadvezetősége szerdán este a londoni rádió francia nyelvű adásában ismételt felszólította 36 névszerint felsorolt francia város

és község lakosságát, hogy sürgősen hagyja el azt a területet. Figyelmeztették a lakosságot, hogy a szövetségesek hadvezetősége már a legközelebb összpontosított éjjel-nappali légitámadást intéz az ottlevő ipari telepek ellen. A felsorolt helyek között van Párizs, Lyon, Lille, Toulouse, Clermont Ferrand, Metz, Strassburg és Nantes.

Törökországnak nincs szüksége területi gyarapodásra

Lisszabonból jelentik: (MTI) Ankarából olyan jelentés érkezett, hogy Eden Menemendzsoğlu előtt kijelentette, hogy Törökország segítségét milyen időpontban ajánlja fel. Ankarában megállapítják, hogy Törökország húsz évvel ezelőtt megállapította határait és

nem kívánja azok kiszélesítését. Törökország számára nincs mit felajánlani.

Japán előnyomulás Kinában

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Azok a súlyos csapások, amelyeket az amerikaiak az utóbbi hetekben Bougainville körül elszenvedtek, lényeges befolyással lesznek a további katonai eseményekre. A japán hadifengergészet öt esetben a következő eredményeket érte el:

Elsúlyosított: 5 repülőgéphordozót, melyek közül kettő nagy mintájú volt, 4 csatahajót, 15 cirkálót, 12 rombolót vagy kisebb cirkálót, egy nagy hadihajót, melynek mintája nem ismeretes és 10 szállítóhajót.

Súlyosan megrongált 3 repülőgéphordozót, 2 csatahajót, 11 cirkálót, 11 rombolót, illetve kis cirkálót és 5 szállítóhajót. Ezenkívül légi csatában több, mint 500 amerikai repülőgépet lőttek le. A japán részről szenvedett veszteségek ezzel szemben teljesen jelentékteleneknek mondhatók. A csatákban 2 japán romboló súlyosult el és két cirkáló rongálódott meg. A légi harcokból 118 japán repülőgépet nem tért vissza. A hatalmas különbségek a japán és a lényeges veszteségek között, azaz a magyarázható, hogy a japánoknak sikerült csaknem kizáróan a félelmetes légitorpedókkal működni.

Amsterramból jelentik: (MTI) Csungkingből jelenti az angol hírszolgálat, hogy a kínai főparancsnokság szerdán este közölte, hogy a japánok elfoglalták Lishient. A japán csapatok Icsiang közelében ugyancsak jelentős erősítésket kaptak és a várostól 80 mérföldnyire délre nyomultak előre.

tást sertésóiban töltve, magasztaló ének tör elő ajkáról Istenével szemben a kapott kegyelmekért. Ez az ének a szeretet hősi éneke és csak a szeretet hőseinek ajkán fakad, mert itt szólhat a szív bőségéből a száj. Szociális nyomor enyhíteni igazán az képes, aki a nyomor megélni is tudja.

A gyűlölet örüllésébe sülyedt világot nem konferenciák, nem állig legyverbe öltözött milliók, nem bámulatba ejtő technikai eszközök és nem gazdasági új berendezkedések fog-

ják telemelni és ember számára életörömmel telíteni. A szeretet hőseire van szükség, akikből hiányzik a pillanatnyi felhevülés és szeretetigényük nem merül ki fitogtatva odanyújtott pengőcskével és nem szereznek lelkiismereti megnyugtatóst jelentéktelen adománnyal. A szeretet hősei az Istenből élnek. Ehhez az élethez a krisztusi nyomok vezetnek. Míg a világ ezekre a nyomokra nem lép, nem lesznek hősi lelkek és nem születnek meg a szociális szeretet. A krisztusi nyomok eltüntetésével hazugságra és

aljas becsapásra rendezkedhet be a világ és öblös torokkal kiabálhatja a földi paradicsom ígését. Amitás és hazugság azonban soha meg nem létesíti a világot megreformáló nagy szeretetnek tervszerű, köteleességszerű tudatos odaadását.

Magyar földről áll elénk a példa. És ha ennek a példának legalább azok tudnának a jelenben megtestesítői lenni, akik a magyar szent nevet viselik, mennyi szépség ragyogna át a magyar ugart és hozná közelebb a szebb magyar életet.

Kultuszminiszter beszéde

A kultusztárca költségvetése a szociális gondoskodás jegyében készült

Teleki Béla gróf interpellált a délerdélyi iskolák bezárásáról —
A külügyminiszter válasza

Budapestről jelenti a MTL: A képviselőház szerdán a kultusztárca költségvetését tárgyalta, ennek során Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásiügyi miniszter nagy beszédet mondott. Szinyei-Merse Jenő vallás- és közoktatásiügyi miniszter beszédében mindenekelőtt kijelentette, hogy a honvédelem közvetlen feladataira kell elsősorban összpontosítanunk az ország pénzügyi erejét.

A tanterők helyzetének megjavítása érdekében kifejtett intézkedésekkel kapcsolatban kifejtette, hogy a kultusztárca költségvetése a szociális gondoskodás jegyében áll.

Tudjuk, hogy az utolsó évtizedben a legnyilvánosabb probléma a kezdő tanterők megélhetésének kérdése volt. A miniszter bejelentette, hogy gondoskodás történik azokról a tanterőkről is, akik 8—10 évig szolgálnak ideiglenes minőségben, míg végre elérték a rendes tanári és tanítói kinevezést. A hosszú szolgálatú bíró tanterők érdekében ebben a költségvetésben is szaporították a magasabb állásokat. Bár nem kívánom érinteni az az alapelveket — mondotta a miniszter — hogy a hitoktatókról az illető egyház gondoskodik, mégis készséggel igyekeztem az egyházaknak ezt a feladatot megkönnyíteni és e célra jelentős többletet: 650 ezer pengőt irányoztam elő. Az apácáknál visszaállították az eredeti 50 százalékos állami-aggélyt.

A tisztviselői státuszban is az alsó kategóriák helyzetének megjavítására törekedtek. Újabb gondoskodás történt az iparos tanoncoktatás fejlesztésére és az egyetemi ifjúság támogatására.

A népoktatásnál 400 ezer pengő a többlet. Az iskolán kívüli nevelés céljaira 1 millió pengőt meghaladó többlet szerepel a költségvetésben, a tanítóképzésre pedig negyedmillió többlet.

Gondoskodás történt a szórványokban és tanyákon élő hívek lelki gondozásának kiterjesztésére.

A katolikusok részére 140, a protestánsok részére 45 új kitanítói állást szerveztek. E téren az egyházakat ott segítik, ahol magas az egyházi adó. Szerény rész jutott az új tételből a magas művelődés területének: a művészetnek, tudományok, egyetemnek. E kérdések kapcsán megállapította, hogy

a mai idők nem alkalmasak nagyobb kezdeményezésekre, különösen, ha azok nagyobb építkezéssel, felszereléssel kapcsolatosak.

Tervek, és nemzetiségi politikánk

Ezután a tervekről beszélt a miniszter. Törvényjavaslatot nyújt be a műemlékek védelméről, a levéltárakról, az óvónőképzeletről. A magyar vidék zeneéletének egységes irányelvek szerinti megszervezését is feladatának tartja. Azokat a gimnáziumokat, melyeknek első tagozata kísérletszámú, gyakorlati középiskolákká alakítják át.

Ha a magyar jula népet igazán a

magyar középosztály utánpótló forrásává akarjuk tenni, módot kell keresnünk arra, hogy a már meglévő iskolahálózat mellé megfelelő internátusi hálózatot létesítsünk.

Szükségesnek látszik a tantermi revízió is.

Elismerő szavakkal emlékezett meg a tanítók szerepéről, akikre a templomok és lelkesek mellett a legszebb feladat hárul.

Elérkezik az az idő, amikor a nemzetnevelők problémáit magasabb hivatalukhoz méltóan tudjuk megoldani. Nagy a tanítóhiány az országgyarapodás és a katonai szolgálat miatt. A tanítók menekülnek a kis falvakból és elárasztják a városokat. Ezért február óta a városokban egy-egy tanítóra 70—75 tanuló engedélyeznek. Egy esztendői helyettesítés után minden tanítót kineveznek.

Mindig fontosnak mondtam az iskolán kívüli nevelés ügyét — mondotta a miniszter — és beje-

lentette, hogy népművelési kutatóintézetet szervez.

Bejelentette a miniszter, hogy a magyar öntudat elmélyítése érdekében megfelelő szakemberekkel összegyűjtette népmeséinket gyermekjátékainkat és népdalainkat.

Végül a miniszter a nemzetiségi politikáról szólott. Többek között ezeket mondotta:

— Elvül állítottuk fel, hogy például a visszatért területek nemzetiségi területein fekvő népiskolák tanítási nyelvének megállapításában a nem magyar nemzetiségű szülőknek törvényes formában kinyilvánított szabad akarata legyen a döntő tényező.

Nemzetiségeink szabad nyelvhasználatát nemcsak biztosítottuk, hanem ahol szükséges — konkrét esetekre hivatkozhatom — sajátos nyelvüket egyenesen védelmünkbe vesszük és szabad kifejlődésre segítjük.

Interpelláció a délerdélyi magyar iskolák bezárásáról

Feszült figyelem közepette Teleki Béla gróf emelkedett szólásra és interpellációjában kérdést intézett a miniszterelnökhöz és a külügyminiszterhez a három délerdélyi magyar középiskola bezárása tárgyában. A magyar közvélemény megdöbbenéssel vette tudomásul — mondotta — a három délerdélyi középiskola bezárását. Hangoztatta, hogy nyomban táviratban fordult a miniszterelnökhöz, kérve hogy lépéseket tegyen ebben az ügyben. A három középiskola bezárása csak egyik láncszeme azoknak a felháborító intézkedéseknek, amelyeket a román kormány délerdélyi véreink ellen tesz. A továbbiakban pontos számadatokkal igazolta, hogy míg Délerdélyben mindössze 290 magyar tanító működik, addig Északerdélyben a román tanítók száma több mint 1600, akik közül több mint 700 román nemzetiségű. Megállapította hogy jelenleg a délerdélyi magyarság gyermekeinek csak mintegy egyharmada járhat magyar iskolába.

Azonban ez a szám sem fejezi ki eléggé a délerdélyi állapotok lehetetlenségét, mert a délerdélyi magyar szülők a sorozatos iskolabezárások következtében sohasem tudhatják, hogy azt az iskolát, amelybe gyermekeik járnak, mikor zárják be, illetve vonják meg működési engedélyüket. Amíg a román kormány ilyen durva atrocitásokkal igyekszik a délerdélyi magyarság kulturális munkáját megakadályozni addig nálunk a legmesszebbmenő méltánylással találkozunk a román nemzetiség. Az interpelláló képviselő a legmesszebbmenő diplomáciai lépéseket kérte a három középiskola bezárásával kapcsolatban.

Ezután a romániai munkaszolgálat szovjetmódszerekre emlékeztető ügyét tárta fel. Azok, akiket munkaszolgálatra Romániában behívnak, kénytelenek átszökni a határon, mert a ro-

mán munkatáborok élelmezési és elszállásolási viszonyai a lehető legrosszabbak és legembertelenebbek.

A képviselő a továbbiakban a romániai állatrekvirálásokat tette szóvá, amelyben legtöbbször is csupán a délerdélyi magyar kiszáradtakat érte károsodás.

Megemlítette, hogy a rekviráló hatóságok egy-egy marháért magyar pénzben mindössze két-három fillért adtak elősúly kilogrammonként.

Ghiczy Jenő külügyminiszter válasza

Általános figyelem közepette válaszolt Ghiczy Jenő külügyminiszter az interpellációra. Válaszában leszögezte, hogy a magyar kormány mindjárt a három középiskola bezárása után érintkezésbe lépett a román kormánnyal. Pontos tényekkel igazolta hogy az északerdélyi iskolai oktatás állapota megfelel annak az állapotnak, amelyben az iskoláztatás ügye, az állami és felekezeti iskolák felosztása tekintetében a megszállás alatt fennállott.

A külügyminiszter azután kijelentette, hogy

a magyar kormány mindent megtesz arra, hogy ezt a kérdést a lehetőség szerint gyorsan elintézzék lehet hogy éppen ebben a pillanatban adja át helyettesem a román követnek a magyar kormány javaslatát, ellenjavaslatként a román indítványra.

Az állatrekvirálásokról a miniszter megállapította, hogy a magyar kormány mielőtt erről értesülést szerzett, rögtön érintkezésbe lépett a román kormánnyal és megfelelő retorziókat helyezett kilátásba arra az esetre, ha a román kormány az állatrekvirálásokról ügyében tanúsított magatartását nem változtatná meg.

— Amikor tehát sokszoros gondolat törekésünk nemzetiségeink szabad anyagi és szellemi boldogulásának biztosítására és fejlődésére, azt hiszem azt az egész világ természetes és igazságosnak találhatja, hogy nem feledkezhetünk meg e hazának leg több vérvesztéséget szenvedett és viszonylag legmostohább sorsú népéről, éppen az államalapító magyarságról se. Csak erős magyarság képes a maga európai keresztény és általános emberi küldetését újabb évszázadokon át — és hisszük, hogy azon túl is — megfelelően teljesíteni. Ez az érdeke a kárpátmedence összes népeinek és nemzetiségeinek, de egész Európának is.

Beszéde végén fejezőltotta a nemzetiségeket forduljanak bizalommal ehhez a magyar államhatalomhoz, amelyek ezréves történelmi múltjához és hagyományaihoz méltóan szigorú önismerettel és önkritikával a saját maga mély humánus értékeinek továbbfejlesztésére, és továbbnemésítésére törekszik és amelyik bizalommal és

keresztény lelkéri szeretettel fordul minden nemzetisége felé.

A miniszter beszédét sokszor szakította félbe helyeslés. (A beszéd fontosabb részére még visszatérünk.)

A ház a kultuszminiszter beszéde után a tárca költségvetését általánosságban, majd az egyes címek felolvasása után részleteiben is elfogadta.

Helyesen mondotta a miniszterelnök — fejezte be felszólalását az interpelláló képviselő, — hogy a magyar állam nem akar retorziókkal élni, azonban ha szükség lesz rá, arra kéri a miniszterelnököt, hogy a lehető legmesszebbmenő retorziókkal éljen.

Gróf Teleki Béla beszédét számos alkalommal szakította meg a helyeslés és a tiltakozás a román atrocitások ellen.

A miniszter válaszában a képviselő eljenzéssel vették tudomásul.

A külügyminiszter beszéde után interpellációkra jelentkezett képviselők interpellációinak elmondását elhalasztották. Az elnök a ház ülését röviddel esti nyolc óra előtt rekesztette be.

A világ legnagyobb szárazföldi repülőgépe a német hadvezetés szolgálatában

Berlinből jelenti: (TMI) A Német TI jelenti: A Der Adler című repülőügyi folyóirat tényképeket közöl a német légitígyvernem keretében egyidő óta alkalmazott nagy repülőgépről, amely óriási arányai következtében a „Gigant” nevet kapta. A Messerschmidt repülőművek a hatmotoros repülőgéppel a világ legnagyobb szárazföldi repülőgépét alkották meg. A gép eddigi alkatrészeiben rendkívül mértékben bevált. 130 katonát tud szállítani teljes felszereléssel és egész ágyukat, páncélosokat, vagy megrakott tüzérgépkocsikat. A törzsében elhelyezett ágyakon hatvan sebesültet lehet elhelyezni. A gép személyzete hatalmas arányai ellenére mindössze öt főből áll

Lerosz szigetének elfoglalásával

A Dodekanezosz egész szigetvilága német kézen van gyakorlatilag

Angol megállapítás szerint rendkívül erősek a németek az Aegei tengeren — Szmolenszktől északnyugatra és Nyevelj térségében tovább tart az ellenség kemény rohamozása a német állások ellen

Berlinből jelentik: (MTI) Az Inteninf jelenti: Lerosz szigetének elfoglalása után gyakorlatilag a Dodekanezosz egész szigetvilága német kézen van. Az angolok még Szamosz és Likkaria szigetét tartják megszállva.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Star című napilap a brit híroroda szerint megjegyzi, hogy Lerosz szigetének elfoglalása keserű pillula az angolok számára. A németek az Aegei tengeren rendkívül erősek. Az Evening News szerint nyilvánvaló, hogy az angolokat visszacsapás érte.

Számban és fegyverzetben fölényben lévő ellenséggel szemben vívták ki a németek a leroszi győzelmet

Berlin. (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A véderő főparancsnoksága közli: A hadsereg és a légierő csapatai Müller altábornagy vezetésével két napos kemény és váltakozó küzdelem után, amelyet számban és fegyverzetben fölényben lévő ellenséggel kellett vívniok, november 16-án elfoglalták Lerosz angol tengeri támaszpontot. A hősiesség partraszálló csapatok foglyul ejtettek kétszáz angol tisztet és Tinley tábornok, a sziget angol főparancsnokának vezetése alatt álló 3000 főnyi legénységet, továbbá Maseharpe olasz tengernagy vezetése alatt 350 tisztből és 5000 főnyi legénységből álló olasz köteléket. Zsákmányoltak 17 angol nehéz légvédelmi ágyút, húsz kétfélecentiméteres légvédelmi ágyút, mintegy 120

löveget, 64 léghárító gépfegyvert. A haditengerészet és a léghaderő a partraszállást megelőző harcokban 9 rombolót, egy kísérőhajót, két órhajót, két tengeralattjárót és egy ágyúszázdot semmisített meg, továbbá 12.000 tonnát kitévő kereskedelmi hajót, több kisebb utánóplást szállító hajót. Egy cirkáló és két kísérőhajót súlyos, illetve megsemmisítő találat ért.

Lisszabon. (MTI) Az angol hírszolgálat Algiréből közli, hogy az ötödik és nyolcadik hadsereg csapatai Olaszországban erős német ellenállással találkozott. A két angol zász hadseregnek a legnagyobb természeti akadályokat kell leküzdenie és a Rómába vezető út minden lépését a hatalmas esőzések, havazás és a közelgő tél minden bizonnyal megnehezíti.

Zaporozszenál visszaverték a bolsevistákat egy Dnyeper-szigetről

Berlin. (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A véderő főparancsnoksága közli: Kerestől északra ellentámadással megtisztítottunk egy ellenséges betörést. Az ellenség előretörései egy újonnan elfoglalt állás ellen meghiúsultak. Zaporozszenál csapataink visszaverték az ellenséget egy Dnyeper szigetről. Sok foglyot ejtettünk és fegyvereket zsákmányoltunk. Dnyepropetrovszktól délnyugatra, Krivojrogától északra visszavertük a szovjet újabb támadásait, néhány helyi jellegű betöréstől eltekintve, amelyeket azonnal elrekesztettünk. Egy páncélos hadosztályunk kötelékeit eredményes előretörés során 25 páncélost és 12 löveget semmisítettünk meg, illetve zsákmányoltak. Zsitomir harci térsé-

gében saját ellentámadásunk jól halad előre. Az ellenséget szívós ellenállása ellenére több szakaszon visszaverttük északabbra. Korosztény térségében súlyos harcok vannak folyamatban. Gomeljnél a bolsevisták folytatták nagy erővel indított áttörési kísérleteiket. Időközben Gomeljtől délnyugatra egy helyi jellegű betörés körül még heves harcok folynak. Az ellenség többi támadásai helyenként elkeseredett közelharcokban vertük vissza. Szmolenszktől nyugatra az elhárító esata harmadik napja is eredménytelenül végződött az ellenségre nézve. A számszerű fölényben lévő szovjet csapatokat kemény harcokban visszavetettük, a betört ellenséges kötelékeket ellentámadással visszaverttük. Szmolenszktől északnyugatra

és Nyevelj térségében az ellenség kemény rohamozása állásaink ellen tovább tart. Perekop földszoroson vívott kemény elhárító harcokban különösen kitüntette magát két kaukázusi önkéntes zászlóalj. Délolaszországban egy az arcvonal keleti részén libiai csapatok által indított eredménytelen helyi támadás kivételével a nap általában nyugodtan telt el. Az Aegei-tenger térségében az ellenség kedden kilenc repülőgépet veszített. Ebből hat az egyik hajókaravánunk ellen intézett eredménytelen támadás alkalmával pusztult el. Északamerikai bombázókötélekek kedden légítámadást intéztek norvég területek ellen. A polgári lakosság súlyos veszteségeket szenvedett. Lég-

védelmi erőink a Norvégia ellen intézett támadások és a Franciaország fölé történt berepülések során 13 ellenséges repülőgépet lőttek le köztük több négymotoros bombázót. Brit repülőgépek kedden a déli órákban néhány bombát dobtak le Nyugat-Normetszagra.

Az amerikai hajóhad csendes tengeri főereje megsemmisült a legutóbbi csatákban

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Dómei Iroda szerint tengerészeti szakértők a csendestengeri feltűnésteltető tengeri csatákról kijelentik, hogy azok meghozták az amerikai hajóhad csendestengeri főerejének megsemmisítését. Az északamerikai hajóhad gerince eltört. Sanghaiból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Japán harctéri tudósítás szerint Hunan tartományban a határ mentén november 15-én vívott harcokban a 73-ik csungkingi hadsereg 20 ezer emberét megsemmisítették. A leg súlyosabb veszteségeket a hadsereg 72-ik és 15-ik hadosztálya szenvedte. A japánok üldözik az ellenséget. Eközben a 73-ik csungkingi hadosztály, amely oldalozó támadást kezdett, keletről került és megsemmisült.

Rövid szünet után ismét fellángoltak a harcok Libanonban

Szabályszerű ütközetek folynak a hegyekben a kormánycsapatok és de gaulleista egységek között

Mersinából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A bagdadi rádió jelenti Libanonból, hogy rövid szünet után ismét fellángoltak a zavargások. A hegyek között szabályszerű ütközetek folynak a libanoni kormánycsapatok és a de gaulleista egységek között. Hír szerint a libanoniak a nemzetvédelmi miniszter parancsnoksága alatt harcolnak.

November 16-án a szír képviselőház husz képviselőjének kérésére rendkívüli ülésre jött össze, amelyen megbeszélést tartott a libanoni eseményeket és tiltakoztak általában az ellen, hogy megszüntessék Libanonban az alkotmányos életet.

Istanbulból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Török Távirati Iroda jelenti Damaszkuszról:

Ankarából jelentik: (MTI) A libanoni ügyekben, ügylátszik. Északamerika is be akar avatkozni, arab politikai körök szerint azért, hogy az iraki olaj Tripoliba való vezetése révén ott állandóan megvethessék lábukat.

A román királyi udvar és a kormány Délerdélybe költözik

Egy nap alatt harmincezer vizumot kértek Bukarestben — A brassói Korona szállodában rendezik be a minisztériumokat — Mihály király új székhelye a vajdahunyadi várkastély lesz

A „Székely Szó” írja: Napokkal ezelőtt hiteles bukaresti forrás alapján megírtuk, hogy az odessai román kormányzóság bütorait, irodai felszereléseit, azonkívül az összes hatósági épületeket, ingatlanokat és ingóságokat átvérezik. A román kormány szabályszerű átjelentési hirdetményt tett közzé, amelynek az alapján bárki az átvétel alkalmával megvásárolhatta a hatósági, illetve állami értékeket. Most ugyanezek beavatott helyről jelenthetjük azt a rendkívül érdekes híradást, hogy legutóbb Bukarestben egyetlen nap alatt harmincezer vizumot kértek olyanok akik Románia területét el akarják hagyni és Svájcba, vagy Törökországba akarnak utazni. Ugyanakkor pedig Beszarabja

területéről nemesak a hivatalnokok hanem a jobbmódú románok is tömegesen menekülnek. Ugyanebből a hírforrásból teljesen megbízható formában jelenthetjük, hogy Mihály király és az udvara Bukarestet el szándékszik hagyni s újra a király, mint udvartartása Vajdahunyadra, a Hunyadi János által építtetett kastélyba átmeneti székhelyét. Megbízható hírek vannak arról is, hogy a román kormány Brassóba költözik s egyelőre arról van szó, hogy a kormány a Korona-szállóba rendezné be a különböző minisztériumokat mindaddig, amíg a minisztériumok a városban állandó elhelyezést nem nyernek.

NÉMET LEKTORÁTUS Szombaton, november 20-á.

Das Elektronenmikroskop

(hancos filmmel)

Generaldirektor: **Dr. BRUCHEMANN (I. G. Farben)**

F 7 óra or a Német Lek.óra uson

Milyen hosszú az út a ponyvaregénytől a Madách és Vigszínházig?

Beszélgetés Betnár Bélával, a „Homokpad” és „Lebegő emberek” szerzőjével, a zeneik bemutatójára készül a két fővárosi színház

Tegnap még sehol sem szerepelt Betnár Béla nagyváradi nyomdatulajdonos a komoly írók névsorában s ma már javában próbálják *Homokpad* című darabját a budapesti *Madách Színház*-ban, sőt a *Vigszínház*-ban is kieszerepésére vár egy drámája. Ezen töprenghetnek, csodálkozhatnak és pukkadozhatnak a színikritikusok s az elismert vagy írók, akik évek óta kilincselnek kéziratokkal a fővárosi színházaknál és mozgatják minden bohém és nembohém öszeköttetésüket, anélkül, hogy remek-szengőse névükkel fémjelzett darabjukat valahol elő tudnák adni. Ez így van és nincs másképpen: Betnár Béla sikereit máról-holnapra kiugrani az ismeretlenségből és herontani egyszerre két nagyvárosi színházhoz is.

Ki ez az ember?

Nagyváradon lakik, a Szent János utca 86. szám alatt, de mostanában nehéz megtalálni, mert amióta a *Homokpad* próbái folynak, ideje javarészt Pesten tölti s csak egy-egy félnapra ugrik le Nagyváradra, hogy mulaszthatatlanul fontos ügyeit intézze. Ma is déli 12 órakor érkezett azzal, hogy délután négykor már utazik is vissza. Ebédidő alatt esztük el.

Nem magam, kerék magyar arcú, harminc egynéhány éves, választékosan öltözött fiatalember Betnár Béla. Rokónál van ideiglenes szálláson s nem is hiszük, hogy érdemes lenne végleg berendezkednie. Mert ha darabjai bevágnak s ebben alig lehet kételkedni, nem valószínű, hogy tovább hajlódjék a nyomdavezetéssel Nagyváradon.

— Hogy történt a csoda?

— Nem vagyok új ember a szakmában, — meséli. — Első írásművem egy hangjáték volt, amit 1936-ban elfogadott és közvetített is a rádió s aztán több külföldi studio átvette. De aztán főleg anyagi körülményeim miatt kenetlen voltam letérni erről az útról. *Ponyvaregényeket gyártottam, amelyek igen jól jövedelmeztek és nagyon keresettek voltak.* Heti penzumban készültek vérfagyasztóan izgalmas történeteim. Csak a legháborzongatóbb címűeket emlitem ezek közül: *Halott a nyeregben, A sejk bosszúja, Az iszonyat hajója, A 12-ik órában* ésatöbbi ésatöbbi...

Dé beleuntam ebbe és riportokat frögattam több fővárosi lapnak, anélkül, hogy valamelyik újságnál mint belső munkatárs dolgoztam volna. Ez nehéz időszak volt. *Általában gyakran voltak mélypontjai életemnek, amelyekről csak nagy erőfeszítéssel tudtam felvergődni ismét.* Berlinbe mentem, ott egy évig volt könyvkiadó vállalatom, de megölt a konkurrencia, amellyel

mint külföldi állampolgár nem versenyezhettem.

Visszatértem Budapestre, ahol 1938-ban egy nagy könyvkiadóvállalat lektori állását foglaltam el. Nyomdai szakember vagyok, értek a könyvkiadáshoz, pontosan tudom, mi kell a közönségnek és az irodalmi értéket is teljes biztonsággal meglátom az írásokban. Több olyan kéziratot rendeztem sajtó alá, amelyek aztán nagy könyvsikert értek el. Sok író ismertem meg itt, együttműködtem velük, igen nagy munkát végeztem a kéziratok különböző szempontból való átdolgozásánál és sok esetben járultak hozzá az én becsülésom a sikerhez. Alkalmam volt itt megmutatni irékezőképességet s egy színpadi kiadóvállalat, amellyel összeköttetésben álltam, gyanítani kezdte, hogy darabot is tudok írni. Felajánlott, hogy nyugtásk be vázlatokat, szívesen foglalkoznának velem. Akkor bemutattam a *Homokpad* vázlatát, tetszett, mindjárt előleget is kaptam rá, gyorsan kidolgoztam s a vállalat azonnal elfogadta, sőt lekötötte még három következő darabomat.

A kiadó cég azután a Vigszínházhoz vitte a darabot, ott le is kötötték, de műsorpolitikai okokból még hosszabb időt kellett volna várnom az előadásra, azért átvittem a *Madách Színház*-hoz, ahol 48 óra alatt lekötötték s még a tavalyi szezonban műsorra akarták tűzni, de a váratlanul nagy Molliere-siker miatt elhalasztották a bemutatót. *Most kerülök sorra.*

Igy történt tehát... A *Homokpad* most már négy hét múlva színrekerül. Szokatlan miljöben játszódik le: egy luxushajót homokpadra vet a vihar s csak három úr és egy szürtes kis szolgálgó marad életben az utasok közül. A kis lakatlan szigeten aztán hars indul meg a férfiak között a toprongyos, ostoba cselédlányért...

— S a következő darabok?

— Egy már elkészült, *Lebegő emberek* a címe. Artista-dráma. A háborúnak az egyénekre és általában az emberiségre gyakorolt lelki hatásának problémájával foglalkozik. A háború kitörésével kezdődik és Páris kapitulációjával fejeződik be...

Érdekes, rendkívüli eleven szellemű ember Betnár Béla. Szívesen beszél, ezisebben, mint ahogy ez az itt vázlatos hírtelenséggel visszaadott mondataiból kitűnik. Ha egy gondolathoz nyúl, tiz más is eszavardik az újjára és parázsló eszemmel válogat közöttük. *Minden szaván érzik az író.* Az emberi lélek problémái foglalkoztatják s mélységek felkutatására törekszik.

— Ha ötletekre építetteknek látszanak is a darabjaim, — mondja, — minden mozzanatuk elményből tevődik össze. Enélkül nincs művészet. *Hiszek az emberben s főként hiszek a jó emberben.* Harmadik színművemnek ez lesz a tárgya.

— S hogyan dolgozik?

— Elvonultam és gyorsan. *Három hét alatt elkészülök egy darabbal.* Előre megcsinálom a jelenetek vázlatát s ettől nem térek el. Munka közben felesllanó ötletek adhatnak új fordulatokat, de az egész darab alap gondolatait, felépítését, hangulatát nem változthatják meg. Hangulat-darabokat, nem esemény-darabokat írok... A színpadi munkák egész során a tárgyat forgatom a fe-

jemben, nem csak négyet akarok én írni, amire a kiadóvállalatnál köteleztem magam, hanem sokkal többet...

— S hogyan folynak a próbák?

— Meg lehetek elégedve. A színház minden áldozatot meghoz. *Kiss Manyit* szerződtette a kis cselédlány szerepére s a többi szerep is jó kezekben van. Sajnos, állandóan ott kell lennem a próbákon, mert borotvaélen halad a darab, egyetlen elhibázott mozdulat vagy hang-súly jövátéhetetlen kisklást eredményezhet. Jól esik látnom, hogy a színészek nem néznek kezdő író bennem, hanem szívesen elfogadják útmutatásaimat. Egyébként magával a darabbal se kellett járnom a kezdő írók kálváriáját. Ugyszólván semmit se változtatnak rajta. A 80 oldalas kéziratból alig egy oldalnyit húztak ki. *A második darabomra, amely a Vigszínháznál van, kijelentette Harsányi Zsolt, hogy egy sorát se kell törölni.*

Befutott ember Betnár Béla. De ő még nem érzi magát annak. Ez akkor dől el, — mondja, — mikor már elhangzott a kritika és a közönség ítélete. *Nem tagadja: drukkol a bukástól, nagy izgalomban él, de szíve mélyen mégis reménykedik a sikerben.*

„Be van gyulladva”, mint minden színpadi szerző, mikor új darabját próbálják. (i. b.)

Egy bűn: két büntetés?

Érdekes jogieset a nagyváradi uzsorabíróság előtt

Nagyvárad, nov. 18. A nagyváradi törvényszék Váradi tanácsa, mint uzsorabíróság tárgyalta Weisz Farkas és nyolc társának bűnügyét.

Weisz Farkas bórkereskedő, Hercz Sándor tímármester, Dobos Ferenc tímármester, Deutsch Farkas kereskedő, Sonnenwirth Simon bórkereskedő, Henskovits Mór tímármester, Popovics Lajos tímármester, Gajdó Gáspár tímármester és Nemes Lajos tímár nagyváradi lakosok ellen közszükségletti cikk jogellenes elvonása miatt emelt vádat az ügyészség. A vádirat szerint 1941-ben, közelebbről meg nem határozható időben, meg nem határozható személyektől nyersbőrt vásárolt — bejelentés nélkül — illetve kiutalás nélkül megszerzett és feldolgozott, majd részben a maximális áron felül eladott a kilenc vádlott, akiknek védelmét dr. Krajnik, dr. Turnowszky, dr. Krausz és dr. Könyves ügyvédek vállalták.

Az ügy érdemi tárgyalása előtt a védelem nevében dr. Turnowszky a főtárgyalás elnapolását kérte. A kérelem indoklására előadta, hogy az ügyben szereplő személyek, ugyanezen bűncselekményből kifolyólag már vád alatt állanak, sőt tárgyaláson is voltak a nagyváradi törvényszék egyesbírája, mint uzsorabíróság előtt. Az akkori tárgyalást, ahol árdrágitással voltak vádolva, elnapolták. Kifejtette Turnowszky dr., hogy jelen esetben az ügynevezelt eszmei halmazat áll fenn, azaz egy cselekmény a büntetőtörvény több rendelkezését érti, ellentétben az anyagi halmazattal, amikor egy elemly több bűncselekményt követ el.

Az eszmei halmazat esetében azonban mindig a legsúlyosabb bűncselekmény követendő. Jelen esetben az árdrágitással szemben a honvédelmi érdekeket sértő közszükségletti cikk jogellenes elvonása a súlyosabb, tehát ez büntetendő. Ezért kéri a két ügy egyesítését és a főtárgyalás elnapolását.

Ekkor a tanács rövid időre visszavonult.

A szünetben a „Magyar Lapok” tudósítója kérdést intézett Turnowszky doktorhoz, az eszmei halmazat részletesebb magyarázata céljából.

— Tessék elképzelni — kezdte Turnowszky — Önre valaki ráfogja, hogy ellopott egy ezüst kanalat, ezzel az illető rágalmozott is, de főleg becsületet sejtett, mert a súlyosabb cselekményben illetve büntetben benne van

az enyhébb is, mint például a 20 napon tul gyógyuló súlyosabb test sértésben a 8 napon belül gyógyuló enyhe testi sértés, avagy a rablásban a zsarolás stb. Itt a két cselekmény úgy viszonylik egymáshoz, mint a plusz és a mínusz. Tehát egy cselekmény nem eredményezhet több büntetést. Ez a bírói gyakorlat s erre precedens a nagyváradi Itélőtábla jogerős döntése, amikor a zilahi törvényszék hasonló két ügyben hozott ítélete közül az égyiket elejtette s a két ügy egyesítésével a súlyosabb bűncselekmény fölött ítélt kért jogerősen — fejezte be az ügyvéd.

Közben kivonult a tanács és Váradi tanácselnök kihirdette a határozatot. Elrendelte a két ügy egyesítését és annak megtörténtéig a főtárgyalást elnapolta.

PAGZAY LÁSZLÓ

A rendőrkapitányság hivatalainak új beosztási rendje

Nagyvárad, november 18. A nagyváradi rendőrkapitányság hivatalinak új beosztási rendje a mai naptól kezdve megváltozott. Egyes hivatalok más helyiségekbe költöztek és erről a közönséget az alábbiakban tájékoztatjuk:

A közigazgatási ügyosztály a földérint 1-5 számú, az őrszemélyzeti osztály a földszint 8-10 számú, a bejelentő hivatal a földszint 11-14 számú szobában található.

Az első emeleten a pénztár a 15-66 szobában, a beadványok átvételével megbízott segédhivatali tisztviselő a 16-os szobában található.

A folyamatos ügyek közigazgatási iktatása iránt érdeklődni lehet az első emelet 18-as szobában. Az első emelet 21-es szoba a kapitányság vezetőjének szobája.

Utlevél, egyesületi és gyülekezeti beadványokat az első emelet 24-es szobában kell bemutatni.

A második emelet 30-31, 35 és 38-as szobában van elhelyezve a bűnügyi osztály, míg a 33 és 34-es szobákban a kihágási osztály és a rendőri büntetőbírói segédhivatal található.

Felhívom a

fejes káposztát

termelő gazdák és boltárgérek figyelmét, hogy fejes káposztáinkat **gazdapontba** nálam beszerezhetik.

100 kiló káposzta
50 búzaegységnek felel meg

Pircsák Sándor

Nagyvárad Muszolinj-ter. Tel. 11-96

Kortsmáros László képviselő beszéde a kultusztárca költségvetésének tárgyalása során

Az Erdélyi Párt vezérszónoka a kultusztárca költségvetésének tárgyalása során Kortsmáros László volt, aki nagyhatású beszédben ismertette az erdélyi problémákat. A beszéd elmondása után Szinyei Merse Jenő azonnal gratulált Kortsmáros Lászlónak. A Magyar Lapok most folytatásokban egész terjedelmében ismerteti a beszédet.

T. Ház! Amikor pártom megbízásából a kultusztárca költségvetési vitájánál a plénumban először szóló fel, első szavam a hódolat és hála szava. Főméltóságú Kormányzó Urunknak, hogy kihozott bennünket a fogságból a magyar élet szabad levegőjére, hol minden gátlás nélkül végezhetjük, az ország javára népünkért azt a munkát, amiért csakhamar lehet elég nagy a meghozott áldozat és amit mi a rabság ideje alatt sem függesztettünk fel soha. De szavam a köszönet szava is, az országvezetők bölcsességének, köszönetet mondok a magyar kormányának a visszatérés óta állandóan tapasztalt, rólunk való bőkezű gondoskodásért és köszönetet mondok dicső honvéd hadseregünknek, hogy olyan felejthetlenné tették nekünk a bevonulás napját, 1940. szeptember 6-át!

Az oktatás szelleme Magyarországon

T. Ház! Minden iskola, ahol tanítás hangzik el naponta az országban a katedrákról, egy-egy erőtenyezője a mi nemzeti műveltségünknek és nem lehet közömbös ránk nézve, az a nevelési szemlélet, mely évről-évre alakítja, formálja a magyar fiatalok lelkét. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy ez a nevelési szemlélet, izzig-vérig egészséges, keresztény, magyar szellem. És állapítsuk meg azt is, t. Ház, hogy az iskola lelke Magyarországon mindig ilyen is volt, eltekintve a 900-as évektől, amikor is főiskoláinkba benyomulni igyekezett az a kozmopolita szellem, amely megakartta méltóztatni egyetemi fiatalágunkat és bűnös szándékkal a magyar fiatalágból a szellem nemzetközi kalandorait akarta nevelni. Az egyetemi ifjúságot Gallilei-körökbe szervezték és már ott tartottunk, hogy a középsikolán keresztül az egész magyar ifjúságnak mérgezi meg a lelkét, az az oktató személyzet, mely mohón és céltudatosan romboló szándékkal szállotta meg az országban a katedrákat.

De az idő, hála Istennek, elmúlt. A trianoni összeomlás után a magyar Géniusz mindent lebíró ereje kiégette a magyar közoktatásból a fertőző góccokat és helyreállította az egészséges magyar keresztény szellem működését.

Küzdelem Erdélyben a magyar betűért

Az elszakított magyarság közoktatása Trianon után új helyzet elé került, a hagyományokon felépült magyar közoktatás Erdélyben átment a megszálló hatalom kezébe. A magyar nemzeti gondolat az üldözés elől az egyházi iskolák falai közé menekült, a magyar állami iskolák megszűntek és látnunk kellett, hogyan zárulnak be a kapui az iskolák szájainak.

Ez a kulturpolitika, sajnos, magyar középsikolák bezárásával ma is folytatódik Dél-Erdélyben. Igazolását láthatjuk újra a francia ironiak, Lamartin szavainak, hogy kétféle hazafiság van, az egyik gyűlöletből és durva erőszakból áll, a másik jogból és igazságból tevődik össze.

T. Ház! Legyen szabad rámutatnom arra, hogy a huszonkét éves megszállás alatt az erdélyi magyarság a szellemi küzdelem hőskorát élte. Mindjárt megindította a harcot az igazságért, és harcolt a magyar szó, a magyar betű jogáért. Olyan harc volt ez, t. Ház, amire én ma sem tudok minden megindultság nélkül gondolni, és amihez fogható elképzelni sem lehet. Az esküt nem tett tanítók és tanárok százai léptek akkor sorompóba, felemelő tudat volt látni, hogyan acélozta meg erejét ezeknek a derék embereknek a népük üldözöttségébe. Az örök magyarságnak ezek az elszánt apostolai állás hiányában súlyos kenérdondokkal is küzdöttek és hogy milyen volt azoknak is a helyzete, akik a megmaradt iskolákban tanítottak, elég annyit mondani, hogy havonta alig 50-60 pengőnek megfelelő fizetést kaptak, mégis teljesítették mindannyian kötelességüket a börtönökön keresztül is. Ez a munka tartotta meg az erdélyi fiatalágot magyarnak!

Valaki feltehetné a kérdést, hogy a megfelelő történelmi távlat hiányában talán még le sem mérhető pontosan a jelentősége és eredménye ennek a becsülettel megharcolt kisebbségi küzdelemnek, talán le sem mérhető az, vajon arányban áll-e az elért eredmény a mindent odaadó szolgálattal? Vajjon nem csupán egyéni tragédia volt-e a harcban elesett küzdőknek a sorsa? Mi mindig úgy éreztük t. Ház, hogy valóban *igazi és nagy siker* volt az a szolgálat, amely Erdélyben a nemzeti öntudat ébrentartásáért, annak gyarapodásáért, a magyarság lelkierejének magasfejlődéséért, az iskolánkivüli magyar közoktatást, titokban jártak be legényegyletekbe tanítani, előkészítették magánházakban a magyar gyermekek százait, magyarországi vizsgákra és bár az ügynöki, raktári, vagy üzemi foglalkozás sovány kenyeret nyújtott nekik, mégis vállalták, hogy vasárnaponként, de minden egyéb alkalmat is felhasználva járják a vármegyét és terjesszék a magyar igét és ebben nem akadályozta meg őket sem a csendőrszurony, sem a legmótosabb időjárás.

Megesinálták a magyar kulturházakat, ahol csillogó szemű, rongyos ruhájú magyar gyermek szavalta Petőfit, lábát megvetve az ezer éves talajon, fejét felszelve mondta: *„Itt születtem én ezen a tájon. — ez a föld a születésem helye”*. Ma ez a magyar fiú a keleti front tüzei között szoritja keményen a tegyvert és megvédi a szülőföldjét. Így tanították meg a mi fiatalágunkat arra, ki volt az ország alapítója, kik voltak az ezer éves mult nemzetépítő királyai és nagyjai. Megtanították, hogy volt költőnk, aki megírta a Szózatot, volt költőnk, aki megírta a *Leggyönyörűbb* nemzeti imádságunkat, a *Himnusz*, melynek fenségesen felezálló dal-lamához az égől hallgatni leszálló angyalok a szárnyaikkal verték az ütemét. Volt Váradon t. Ház, egy iskolaigazgató, akinek emléke ma is felmagasodik előttem. Ez a lelkes magyar tanító vizsga után minden esztendőben felvitte a lakására az utolsó évfolyam növendékeit és az ajtót bezárva, azt mondta a

fiúknak: A síromban sem tudnék nyugodni, ha meg nem tanítanálak hennetek a legszentebb magyar imádságra. Leült a zongorája mellé és már fel is csendültek a drága akkordok. Az én magyar hitem szerint, ma is hiszem, hogy azt a leckeórát hallgatni, valóban leszállottak az angyalok.

T. Ház! Méltóztatassanak megengedni, hogy ezeket idehozzam, de azzal amiket elmondtam, emléket kívántam állítani a magyar kisebbségi küzdelem hőseinek, az erdélyi magyar tanítóknak!

T. Ház! Trianon után arról is meggyőződhetett a magyarság, hogy a nem-

Az erdélyi római katolikus kultúralapok szomorú sorsa

Közzgyűlést tartott az Erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács

Nagyvárad, nov. 18. Ma, csütörtökön tartja az Erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács közgyűlését. Külön jelentőséget ad a közgyűlésnek, hogy az elmúlt év jubiláris esztendő volt, mivel 70 esztendeje, 1873-ban alakult meg a státusgyűlésen az Igazgató Tanács, amely kétharmadrészen világi és egyhármadrészen egyházi tagokból áll és irányítja a Státus ügyeit.

Nagy áldozatok árán és nagy nehézségek közepette végzi munkáját az erdélyi Egyházmegyei Tanács. Hatalmas intézményei vannak, azonban az idegen megszállás vagyonából kiforgatta. *Az idegen uralom előtt 23.285 kat. hold volt a három hatalmas alap, a vallás-, a tanulmányi-, és az ösztöndíjalap tulajdonában. Ebből a vagyonból maradt mindössze 300 kat. hold.* A nehézségeket mégjobban fokozta az 1931. évben bekövetkezett pénzkrisis, mely a bankokban elhelyezett törzslapok és alapítványok tőkéit is majdnem teljesen devalválta, továbbá az az 1936. évben kiadott konverziós törvény, mely az alapok követeléseit behajthatatlanná tette és a megmaradt alapítványi tőkéket jövedelmezőségüktől megfosztotta.

A nehézségeket akkor tudjuk vatojában értékelni, ha ismerjük a kulturális terheket, amelyeket az erdélyi Státusnak viselnie kell. A templomok építésén és fenntartásán kívül kiterjed gondoskodásra is a Státusnak a közoktatásra és alapítására, ezegény szülők fiainak tanítására. *A visszaszolgált területen a Státus hatáskörébe tartozik 146 római katolikus iskola 364 római katolikus tanítóval, 5 gimnázium 94 tanárral, 13 közép- és középfokú iskola 138 tanárral.* Az elmúlt iskolai évben a tanulók száma a római katolikus népisiskolákban 19.256, a közép és középfokú iskolákban 3370, a fiúgimnáziumokban 2409 volt. A felsorolt intézményeken kívül a Státus hatáskörébe tartozik a kézdivásárhelyi téli gazdasági iskola, amelynek az elmúlt évben 73 tanulója volt. Csikseredán, Kézdivásárhelyen, Kolozsvártól, Marosvásárhelyen és Székelyudvarhelyen fiúnevelőintézeteket tart fenn a Státus 817 tanulóval.

Hogy a Státus fenntarthatja nagy kultúrmissziót teljesítő intézményeit, az elmúlt évi közgyűlés határozata alapján küldöttség kereste fel az illetékes minisztereket és feltárta előttük a sok nehézséget, amellyel a Státusnak küzdenie kell és kérték, hogy állandó jellegű évi segélyt nyújtson az állam a vallásalap részére. Az egyházmegyének és az egyházi intézményeknek megfelelő megerősítése szempontjából elősorban olyan erdőterületekre gondolnak, melyek jelenleg elég nagy mértékben állanak az állam rendelkezésére s amelyekből meg lehetne vetni újból az ősi egyházmegye anyagi megélhetésének az alapjait. A kultuszminiszter és a szakminiszterek nagy előzékenységgel fogadták a küldöttséget és kilátásba helyezték jószándékú segítségüket. (V. J.)

A középületek és színház lángtalanításának elrendelését kéri az Ipartestület

Nagyvárad, november 17. Az Ipartestület mázoló szakosztálya a szakmában mutatkozó munkanélküliség enyhítése céljából azzal a kéréssel fordult a polgármesterhez, hogy a meglévő rendeletek alapján már most rendelje el a fontosabb középületek későbbi időpontban tervezett lángtalanítását. Ennek kapcsán a figyelem elsősorban a színházra terelődött s ma délelőtt bizottság szállt

ki oda, amelyben a rendőrség, a tűzoltóság, az iparhatóság, a városi mérnöki hivatal és a városi tisztiorvosi hivatal volt képviselve.

A bizottság mindenekelőtt tájékozódni óhajtott a lángtalanítási eljárás költségeiről, s véleményt kért erre vonatkozólag Putnik Bálint igazgatótól. A színház igazgató kijelentette, hogy a színház berendezésének lángtalanítása — ami

tudvalavólag a tárgyaknak egy különleges, az égést akadályozó anyaggal való bevonásából áll — oly nagy költséget jelentene, hogy ez végeredményben a színház művészi színvonalának süllyedésére vezetne.

Tény ugyan, hogy a fővárosi színházakban már végrehajtották ezt a lángtalanítást, és pedig nemcsak a színpadon, és annak tetőszerkezetén, hanem magukon díszleteken is. De a budapesti színházaknál egészen más a helyzet, mert ott az új darabok előadására elkészített díszleteket hónapokig használják, míg a vidéki színházaknál, ahol minden héten van legalább egy olyan bemutató, amely új díszletek készítését teszi szükségessé, ez a színházak anyagi eszközeivel megoldhatatlan feladatnak látszik.

Minden héten — mondotta Putnik igazgató — legalább 100 négyzetméternyi területű új díszlet kerül be a színházhoz, ami hetenként legalább 500 pengőt, tízhónapi játéskor idény alatt tehát legkevesebb 20 ezer pengőt jelentene. A bizottság alapos helyszíni szemle után megállapította, hogy legalább a színpad és a színpad tetőzetének lángmentesítése kívánatos volna. Miután azonban a színgazgatónak már a kezében van az iparhatóságnak az a határozata, mely szerint a lángmentesítéstől egyelőre eltekintenek a végleges intézkedés a polgármester döntésétől függ.

Megvendégeli a Hadikórház ápolóit a Hubertus vadásztársaság

Nagyvárad, nov. 18. Az újságíró mindig örömmel és bizonyos meghatottsággal veszi kezébe a tollat, amikor arról kell írnia, hogy a nagy szarak és a puffogó frázisok helyett tetteikkel bizonyítják be az emberek azt, amit valóban éreznek. Ilyen hírt kaptunk most a Nagyvárad-i Hubertus Vadásztársaság november 17-iki választmányi üléséről. A vadásztársaság ugyanis elhatározta, hogy a nagyvárad-i Hadikórház ápolóit megvendégeli és erre a célra 120 darab nyulat és 200 liter bort ajánl fel a kórház parancsnokságának. Ugyancsak a választmányi ülés határozata, hogy azon községek szegényeinek karácsonyi felségélyezésére, amelyeknek területét a Társaság bírli, 1000 pengőt ajánl fel és ezt az összeget a nagyvárad-i járás főszolgabírájához juttatja el azzal, hogy az összeget felhasználás, illetve kiutalás végett az illető községek elöljáróságához juttassa el.

Amikor a nagyvárad-i Vadásztársaság nem elhatározásáról beszámolunk, örömmel adunk hírt a Társaság tagjainak hazafias és szociális érzéséről, amellyel egyrészt ennek a háborúnak „nagy vadászterületéről” sebesülten, vagy beteg hozatártereknek akár örömet szerezni, másrészt szeretettel gondol azokra is, akik az egyik legszebb sport üzésében, ha nem is közvetlenül, segítségükre vannak.

Szolgalatos gyógyszertárak:

IV. CSOPORT:

Gránátalma gyógyszertár, Rákóczi-u. 27 (Irgalmasrend) 15-25.
HUNGARIA gyógyszertár Mussolinilétér 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.
MINERVA gyógyszertár, Szent László tér 5. (Gálosi F.)
ORANGYAL gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

A gyógyszertárak éjjeli szolgálatát szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

Fontos megbeszéléseket folytatott a polgármester Budapesten a fürdővasut létesítése és a Városi Vasut megváltása érdekében

Karácsonyi segélyt kapnak a város alkalmazottai — Átszervezik a Közellátási Hivatalt

Soós István dr. polgármester, Hlatky Endre főispánnal együtt hazaérkezett Budapestről és a polgármester budapesti útja eredményéről a következőket közölte:

Budapesten eljártam mindazon ügyekben, amelyek a város közönségét érdeklik, vagy a város tisztviselői kar szempontjából fontosak.

A közellátási minisztériumban Jakabfy államtitkárnál megtárgyaltam a berettyószéplaki lignit-ügyének kérdését az eladási ár tekintetében és sikerült egy megfelelő méltányos árat megállapítanom, amelyre nézve a napokban a hivatalos értesítés megérkezik. Ennek megtörténte után semmi akadály nem lesz annak, hogy a lignit a közönség rendelkezésére álljon. Ugyancsak fontos tárgyalást folytattam a tüzfűfa leszállítása ügyében, amelyre nézve szintén kedvező ígéretet nyertem. Végül zárlatügyi ügyben jártam el kedvező eredménnyel.

Végül a Textil Központban folytattam tárgyalásokat a hadiüzemi munkások, a városi tüzoltók és a szegény gyermekek ruhaneműellátása tekintetében.

A belügyminisztériumban elvileg hozzájárultak a karácsonyi segély megszervezéséhez, amelyre nézve a napokban rendkívüli közgyűlést fogunk tartani.

Letárgyaltam elvileg az 1943. évi második pótköltségvetést is, amelyet

szintén a közgyűlés elé fogunk vinni. Fontos tárgyalásokat folytattam a fürdővasut létesítése ügyében és a Városi Vasut megváltása kérdésében. Mindezen kérdések rövidesen szakbizottság elé fognak kerülni.

Főispán úrral egyetértőleg megbeszélést folytattunk a megüresedett I. o. aljegyzői, főmérnöki és II. o. fogalmazói állás betöltésére nézve. Erre vonatkozólag a kinevezések rövidesen megérkeznek.

Megsürgtettem az üzemi tisztviselők besorozási ügyét és egyéb sürgős ügyeket.

A belügyminisztériumban eljártam a szépművészeti egyelet módosított alapszabálya ügyében, amely a napokban meg fog történni. Ezek után módjában lesz az egyesületnek átszerveződni úgy, hogy legközelebb már kellőképpen képviselheti a nagyvárad-i művészeket.

A kultuszminisztériumban fontos tárgyalást folytattam a kereskedelmi szakiskolai tanárok óradíja ügyében, amelyre nézve megtaláltuk a megfelelő megoldást.

Igen fontos eljárásaim voltak az ipari anyaghiatalnál bitumen és máe anyagok kiutalása ügyében.

A közellátási hivatal új átszervezésének kérdése végleges befejezést nyert és a vonatkozó rendeletet magammal hoztam.

Megkezdte a Ház a földművelésügyi tárca költségvetésének tárgyalását

Wekerle Sándort választották a felsőház alelnökévé

A képviselőház csütörtöki ülésén folytatta az 1944. évi állami költségvetés egyes tárcáinak tárgyalását. Napirend előtt Tornósy György, az igazságügyi bizottság elnöke, betérjesztette jelentését a nemzetgazdaság rendjét zavaró egyes események szigorúbb büntetéséről, valamint a családhabfagadás és tartásról való gondoskodás előmozdításáról szóló törvényjavaslatokról.

Azután Boér Ágoston a földművelési tárca elnöke részletesen ismertette az egyes szakaszokat és megállapította, hogy a mezőgazdaság érdekében tett intézkedések közül első helyen van a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvény. Rámutatott az árpolitika fontosságára. Örömmel állapította meg, hogy a tárca előirányzata állandóan emelkedik. A mai idők követelményeinek megfelelően ajánlotta a mezőgazdasági, ipari és honvédelmi érdekek fokozott összehangba hozását.

Utána Piukovich József, a Magyar Megújulás Pártjának vezérszónoka hosszasan foglalkozott a takarmányozás kérdésével és a takarmánymérlegek egyensúlyát nem tartja biztosítottak. Olyan terv felállítását ajánlotta, amely

megoldja a takarmánykérdést központi-lag. Előmeréssel szólott az olajosmagvak természetének helyes irányításáról. Az állattenyésztéssel kapcsolatban a takarmány tárolásának szétosztását ajánlotta a központosítás helyett. A költségvetést nem fogadta el.

A felsőház ma délelőtti ülésén a megüresedett alelnöki tisztségére Wekerle Sándor nyugalmazott pénzügyminisztert választották meg.

KOLOZSVARRA UTAZIK A KULTUSZMINISZTER

A MTI jelenti: Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter, a kolozsvári Tudományegyetem meghívására, november 21-én, vasárnap Kolozsvárra érkezik és aznap este előadást tart a kolozsvári magyar diákszövetség által a Mátyás Király Diák-házban, a katolikus diákokthon javára

Prima kivitelű arany és króm svájci órák

Nagy választékban valódi és hamis ékszerek

ÁCS TIBOR

Alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak
Olcsó karácsonyi ajándékvásár!

Széchenyi-tér 6
Ékszer- és óra javítások

Mozik műsora:

APOLÓ: Sziámi macska,
BELVÁROSI: Gül Baba,
CASINO: A négyarcú asszony,
KORONA: Lidércfény.

rendezendő ünnepi este, amelyen rajta kívül többek között Karácsony Sándor debreceni egyetemi tanár tart előadást. A miniszter hétfőn Kolozsváron tartózkodik, ahol megnézi az egyetem újabb intézményeit, valamint az egyháziak kulturális intézményeit.

Dél-Dobruzsza nem román terület, mondják a románok

Petrovics Jon román közoktatásügyi miniszter egyik beszédében, melyet a bolgár intellektuális csoport fogadása alkalmával mondott, beismerte, hogy „Dél-Dobruzsza nem román terület, ezen a területen nem élnek románok. Dél-Dobruzsának visszaadása a románság számára egyenesen megkönnyebbülés volt”.

Régebben a románok ezzel szemben egészen sajátos statisztikai adatokat közöltek, hogy Dél-Dobruzsára vonatkozó igényüket némiképp igazolják. Ismeretes a dr. M. Popp-féle nemzetiromán képkép, amelyen Dél-Dobruzsában alig szerepel bolgár. Rénai András errevonatkozó románnyelvű munkájában rámutatott arra a számdékos ferditésre, amely végighuzódik a többi nemzetiségi terület román térképén is.

Emlékeztet egy hasonló román beismerés, amely 1935-ben hangzott el a román parlamentben. Egy államtitkár ugyanis akkor kijelentette, hogy az erdélyi városok sohasem voltak románok. A tárgyilagos igazságnak ez a nyílt elismerése a leghivatalosabb román helyen akkor nagy port vert fel az államtitkárnak lemondással kellett fizetnie merészségéért.

A KATOLIKUS AKCIÓ VILÁGNÉZETI AKADEMIA PENTEKI ELŐADÓJA O. F. M. KISS SZALÉZ

A Katolikus Akció nagyvárad-i szervezete rendezésében folyó Világnézeti Akadémia e hó 19-i. pénteki előadásán „Ami a családot fenntartja” címen tartja meg nagy érdeklődéssel várt előadását P. Kiss Szaléz, debreceni ferencés plébános. Kiss Szaléz hosszú időn át volt az amerikai magyarok lelkipásztora, ahonnan visszatérte után a Debrecenben újra letelepedett Szent Ferenc-rend plébániájának vezetésével bízták meg. A Páter nemcsak kitűnő előadó, de egyszersmind neves író is: a közelmúltban hagyta el a sajtót a Mindent Istenért című művének második kiadása. Előadásához a kerületi Wesselényi Gyuláné előadó művésznő szavalata (Mecs László „Szabó Pista édesanyja” című költemény) és Nagy Viola városi zeneiskolai tanárnő zongoraszáma (Liszt, Scoladitis, Dohnányi-Delibel, Coppelia műve) adjak.

Az előadó-est pontosan 6 órakor kezdődik a Premontrei gimnázium dísztermében. Belépődíj nincs. Érdeklődőket és vendégeket szívesen lát a rendezőség.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZAM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ARAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénziári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A FÜHRER ÜDVÖZLŐ TÁVIRATA CIRILL HERCEGHEZ, Berlin. (MTI): A Führe fohadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A Führe Cirill bolgár hercegnek születésnapja alkalmából meleghangú táviratban fejezte ki jókívánságait.

Kedden tartja második felolvasó ülését a Szigligeti Társaság. A Szigligeti Társaság második felolvasó ülését kedden, november 23-án délután tartja meg igen érdekes és élvezetes műsorral. A kitűzött cíhoz híven ezen az ülésen új tehetség bemutatkozására is er kerül. Ugyanis Hankovits György, a Kozjoléti Szövetkezet igazgatója, mint tehetséges elbeszélő mutatkozik be. Hankovits György pár évvel ezelőtt mint az egyik nagy erdélyi napilap elbeszélés pályázatának nyertese vált ismertté irodalmi körökben. Egyik regényének kiadását is tervebe vették, ez azonban a kiadóvállalat megszűnése következtében nem valósulhatott meg. Nagyvárad közönsége bizonyára szívesen fogja fogadni az új író bemutatkozását. Ezen a felolvasó ülésen ismereti pompásan megírt tanulmányában Caetano Közszeghy Marianne Nagyvárad művészeit, Diószilágyi Ibolya, a kitűnő fiatal költőnő verseiből olvas fel. A felolvasó ülésen Tabéry Géza író, alelnök mond megnyitót.

MASCAGNI A SZENTATYÁNÁL, Róma. (MTI) A NTL jelenti: A római rádió jelenti: A pápa szerdán kihallgatáson fogadta Mascagnit, a híres zeneszerzőt.

Az „Elektromikroszkóp az orvosi kutatás munkában”. Dr. Brüggmann előadása hangos filmmel szombaton este fél 7 órakor a Lektorátus új termében.

A NAGYVÁRAD MAGYAR DALKÖR november 18-tól ismét csütörtökön tartja próbáit a szokott helyen fél 8 órai kezdettel. Elnökség.

Nyíri Gyuláné, Hegyközszenmiklós. A család jólétéért c. könyv rendelkezését továbbítottuk az Országos Könyvkereskedésbe s körülbelül egy hét alatt kúldik a könyvet.

MEGHALT SZÜGYI KÁLMÁN OPERAÉNEKES. A Magyar Országos Tudósító jelenti: Szügyi Kálmán, a m. kir. Operaház tagja hoeszas betegeskedés után november 17-én reggel meghalt. Számos jellegzetes szerepnek volt emlékezetes alakítója még a közelmúltban is. Valószínűen pénteken lesz a temetése.

Kik nyertek a sorsjegyen? Az Feti Újság írja: Az osztálysorsjáték mai húzásán 10 ezer pengőt nyert 430385, két ezer pengőt 13476, 55041 számú sorsjegy. (Felelőség nélkül.)

**Francia rendezés!
 Francia izlés!
 Francia műveltség!
 Francia kultúra!**

A négyarcu asszony

Főszereplője a világ legnagyobb jelesmíneszője Francois Rosay Csütörtöktől a CASINO-ban

59 ember halt meg éhen egy nap alatt a kalkuttai kórházban. Amszterdamból jelentik: (MTI) Mint a brit hír-iroda jelenti Kalkuttából, a városi kórházban kedden 59 ember halt meg éhen. Napközben 108 beteget vittek a kórházakba. Hétfőn 57 ember halt meg betegség és 106 éhezés következtében. A november 13-án megelőző héten az utcákon 1113 éhenhalt ember holttestét szedték össze. A kórházakban 1184 hindu halt meg. Ugyanebben az időben különböző betegségek következtében 3835 ember pusztult el, míg a múlt esztendő megfelelő két hetében 1290 volt a halottak száma.

KI NE ISMERNÉ?

Waldbauer
 Szervánszky Pétert
 Ország Tivadart
 Kerpely Jenőt
 zenei nagyságainkat.

Rendelet a villamoserő és a gáz felhasználásának korlátozásáról. A MTI jelenti: A kormány rendeletet adott ki a tüzelőanyagokkal való takarékoskodás érdekében a villamos erő, valamint a gáz felhasználásának korlátozásáról. A rendelet megállapítja, hogy alapfogyasztásként a villamoserő fogyasztásban pedig az 1942-43. évi fogyasztásban pedig az 1942-43. évi fogyasztás 365-öd részét veszik alapul. A nyilvános étkező és szórakozó helyiségek világítás céljaira az 1944 januárig terjedő negyedben legfeljebb 65 százalékat, ezt követően pedig legfeljebb 60 százalékat használhatják fel az alapfogyasztásnak. A rendelet előírja azt is, hogy a jövőben tilos a házzámtáblák kivilágítása, valamint az üzleti kirakatok külön megvilágítása. Gyűlések és előadások tartására szolgáló helyiségek kivilágítása a jövőben csak olyan mértékben engedélyezhető, amennyire rendeletszerű használatokhoz szükséges.

SZEMÉLYI HIR. Vitéz Beldy Alajos altábornagy, az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője, dr. vitéz Dezséry Endrének, a Levente Hírközpont vezetőjének a Levente Hírközpont életrehívása és a levente sajtószolgálat korszerű megszervezése terén kifejtett átlagon felüli és igen eredményes teljesítményeiért, különös díszérete jeléül az I. osztályú levente díszjelvényt adományozta.

Szolnoktól, Szabadkán át — a halálos ítéletig. Szatmárnémetiből jelentik: (MTI) A rögtönítélő bíróság Kolompár István és Varga János cigányokat halálra ítélte, mert Szolnoktól Szabadkáig végig rabolták a városokat az elcsőtítési ideje alatt.

ELSÜLYEDT EGY BRIT ROMBOLÓ. Berlin. (MTI): Az Interinf jelenti: Jól értesült körök szerint a Durwerthe brit romboló az Aegei tengeren elsülyedt.

KEMEKET VÉGEZTEK KI BELGIUMBAN. Brüsszel. (MTI) A NTL jelenti: Mint a belga sajtó jelenti: A hadbíróóság 16 belga alattvalót és egy lengyelt kénkedés miatt halálraítélte. Katonai és hadászati fontos más titkokat szereztek meg a megszállott nyugati területen és továbbították az ellenségnek. Az ítéletet, amely golyó általi halálra szült, végrehajtották.

Tábori levélben tilos cigarettát küldeni. A honvédezerkar főnöke felhívja a közönség figyelmét, hogy a tábori postai címre szóló zárt vagy nyitott levelekben eszentul az írásbeli közleményen kívül csak okiratok vagy egyéb iratok, családi vagy személyes vonatkozású fényképek helyezhetők el. Egyéb tárgyak, használati vagy élvezeti cikkek (pl. szivarkát) e levelekben elhelyezni tilos. A tiltott tartalmú leveleket visszaküldik a feladónak.

KOMMUNISTA BANDÁK RÉMTETTEI TRIEST VIDEKÉN. Milanoból jelentik (MTI): A NTL jelenti: Triest közelében Piasco mellett egy pincében negyven meggyilkolt ember holttestét találtak meg. Mindenik holttesten tarkólövés nyoma látható. A holttesteken semmiféle ruha nincs. Minden bizonyos kommunista bandák bűncelekményéről van szó.

Leventék vallási kötelezettsége. A leventék vasárnapon és ünnepnapon kötelesek vallásfelekezeti istentiszteletre résztvenni. Ennek a kötelezettségnek a teljesítését a vallásfelekezetek lelkeszei (papjai) ellenőrzik. Ha valamelyik egyház lelkesze (papja) leventeparancsnokkal kötött megállapodás értelmében vasár- és ünnepnapon a leventék részére megállapított helyen és időben istentiszteletet tart, a leventeparancsnok az illető felekezethez tartozó iskolán kívüli leventéknek erre az istentiszteletre zárt rendben való vezetéséről a helyi viszonyoknak megfelelően gondoskodik.

KI NE ISMERNÉ?

Waldbauer
 Szervánszky Pétert
 Ország Tivadart
 Kerpely Jenőt
 zenei nagyságainkat.

A Donec-medencéből a legközelebbi tíz évben nem húz hasznót a Szovjet. Genfből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Londonból jelentik: A Times beszámol a Donec-medence megvizsgálására kiküldött szovjetbizottság jelentéséről, amelyek többek között megállapítja, hogy az egész Donec-medence a pusztulás képét mutatja. Gazdasági alapjait a visszavonuló német csapatok olyan mértékben semmisítették meg, hogy a szovjet a legnagyobb erőfeszítéssel sem tud onnan a legközelebbi tíz évben hasznót húzni.

Brownrig angol tengernagy az eltűntek lajstromán. Genfből jelentik: MTI A Német TI jelenti: Brownrig angol tengernagy, mint a brit tengernagy hivatal jelenti, az eltűntek lajstromára került. Mellette az a megjegyzés áll, hogy valószínűen meghalt. A most kiadott veszteséglista 615 angol tengerész elvesztését tartalmazza. Brownrig tengernagy, hír szerint, mint egy hajókapitány parancsnoka vesztette életét a tengeren.

BUTOROKBÓL ma is nagy választék ARTA bulozület, Pannonia épület, Bethlen István-utca 2.

VALLÁSELLENES INTÉZKEDÉS MEXIKÓBAN. Stockholmból jelentik MTI. A NTL jelenti: Mint az United Press Mexikóból jelenti, Gamacho elnök rendeletet adott ki, amely szerint mexikói katonáknak nem szabad egyenruhában templomokat látogatniuk és vallásos ünnepegeken résztvenniük.

Lisszabonba érkeztek a chilei német nagykövetség és konzulátusok tagjai. Lisszabonból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Németország-Chile közötti diplomata kicsérélési művelet keretében a santiagoi német nagykövetség, valamint a chilei konzulátusok tagjai megérkeztek Lisszabonba, élükön Schön nagykövettel. A csoport a csatlakozókkal együtt 143 emberből áll. Ribbentrop birodalmi külügyminiszter megbízásából Bergmann követ üdvözölte őket. A nemzeti szocialista párt külföldi szervezete nevében Hellermann birodalmi vezető fogadta a hazatérőket. A legközelebbi napokban Lisszabonból tovább utaznak a birodalomba.

Ifjuvezető szolgálat kötelezővétele leendő tartalékos tisztek részére. A honvédelmi miniszter ur elvileg elfogadta, hogy később kiadásra kerülő rendeletek szerint az eredményes ifjuvezetői munkálkodás a tartalékos tiszti kiképzés egyik előfeltétele legyen. Midőn erre felhívom valamennyi leventeparancsnokság figyelmét, elrendelem, hogy a leventeparancsnokok tegyék ezt a levente ifjúság körében ismertté és több foglalkozás alkalmával oktatás tárgyává, különösen az iskolai levente csapatoknál — nehogy bárki annak idején arra hivatkozassék, hogy a H. M. úr döntéséről nem volt tájékoztatva. A döntésnek a rádióban, a napi sajtóban, valamint a Levente és Szébb Jövőt c. hetilapokban való közlésételére a szükséges intézkedéseket megtettem. Várm. és jár. lev. pk.

A finn sport hősei.

A finn sajtóközpont „A finn sport hősei” címmel könyvet adott ki. A Kikka Sulo szerkesztésében megjelent könyv a finnek szabadságharcában hősi halált halt finn sportembereknek állít méltó emléket.

Csak 16 éven felülieknek

KORONA Filmszínház

Csütörtöktől:

LIDÉRCFÉNY

Atomszép, színes filmelőmenny

Főszerepben: Kristina Söderbaum

SZINHÁZ

Színházi iroda közleményei Fekete Péter minden este

Fekete Péter, az idei színi-évad kimagasló sikerei operett-ujdonságát csütörtökön este háromnegyed 7 órakor mutatja be a színház, bemutató bérletben. Hetek óta szorgalmasan készül a színház a Vigszínház legnagyobb sikerű ujdonságának előkészületein, melyet gyönyörű kiállításban hoz színre. Főszereplők: Gündör Klári, Kemény Gizi, Szógi Arany, Szabó Ernő, Lendvai Lajos, Halasi Gyula, Barys Béla és Kiss István. Rendező: Szabó Ernő. Tánccokat: Molnár Tivadar és Berta András tanították. A díszleteket Kovall István festette. A *Fekete Péter* csütörtökön este bemutató bérletben, pénteken este A-bérletben, a többi napokon bérletszűnethen kerül színre. Jegyek elővételben hétköznapokon délelőtt 10-től 1 óráig, délután 4-től 6 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 10 órától fél 1 óráig és délután 4 órától 6 óráig.

A színház prózai együttese lelkes szorgalommal készül Katona József: *Bánk Bán* című történelmi drámájának bemutatására Horváth Jenő rendezésében, míg az operett-együttes a *Fekete Péter* bemutatása után, a *Kornevillai harangok*-at kezdi el tanulni.

HETI MŰSOR:

Csütörtökön este háromnegyed 7 órakor: *Fekete Péter*, — bemutató bérlet 9.

Pénteken este háromnegyed 7 órakor: *Fekete Péter*, — A-bérlet 9.

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: *Fekete Péter*.

Vasárnap délután és este: *Fekete Péter*.

FIGYELEM! A előadások a jelzett időben pontosan kezdődnek! Az előadás megkezdésekor a nézőtéri ajtókat a rendőrség bezárja.

RÁDIÓ

PÉNTEK, NOVEMBER 19.
Budapest I.

- 10.15 Szórákocsa o. muzsika.
 - 11.15 Kamarazene.
 - 11.40 Müller József dr. előadása.
 - 12.10 A Budapesti honvéd örszázalaj zenekara.
 - 12.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 - 14.00 Weidinger Ede szalonzenekara.
 - 15.05 Orlay tánczenekar.
 - 15.45 Közvetítés a zsilahi Egészségházból.
 - 16.20 A modern zene kedvelőinek.
 - 17.00 Felolvasás hanglemezekkel hírekről.
 - 18.00 Német halgatóknak.
 - 18.20 Magyar népmuzsika.
 - 19.00 Ponchielli: Gioconda.
 - 19.10 Vitéz Haász Aladár előadása.
 - 19.20 A német birodalmi rádió műsorából.
 - 19.50 Látogatás Medgyessy Ferenc szobrászművésznél.
 - 20.00 Őszel, ha leszáll a dér.
 - 20.55 Zengő szavak.
 - 22.40 Szalonötös.
 - 23.20 Tánccoló billentyűk.
- Budapest II.**
- 19.00 Mesterművek.
 - 21.00 Horváth Elemér cigányzenekara.
 - 21.40 Szalonzenekari muzsika.
 - 22.10 Olasz dalok.

SPORT

Folytatja-e a NAC győzelmi sorozatát a Gamma ellen

Az egész város képen meglátszik, hogy vasárnap nagyszabású sportesemény lesz az Erzsébet-ligeti sportpályán. Lépten-nyomon a NAC—Gamma találkozó esélyeinek latolgatásáról hall a járó-kelő. Természetesen most is, mint mindig két táborra oszlik a vélemény, a nagyobb csoport bizakodik, győzelmet vár a nagyszerű formában lévő Gamma ellen is, a kisebbség, mint örök borulatók, már nem hisznek tovább a győzelmi sorozatban és a formája esuesán lévő Gammában látják azt a csapatot, amelyik megzavarja a hazai csapat bajnokság felé törését.

Minden esetre nagy küzdelemre lehet számítani vasárnap. A Gamma legutóbbi játékaival kitűnő formáról tett tanubizonyosságot s nem kis erőt kölcsönöz a görögbetűs csapatnak az a tudat is, hogy milyen nagy diésőség lenne a sok pontfórral élen

levágó váradi tizenegyet saját otthonában kétfállra fektetni.

Nem valószínű azonban, hogy erre sor kerülhessen, mert hiszen a NAC is épp olyan jól tudja mindezeket, tisztában van azzal, hogy idehaza legalább is minden pontot meg kell szerezni, ha őszi elsőjét meg akarja őrizni, tudja, hogy a szorgalmasan gyűjtött bajnoki pont-tartalékok nagyon jók lesznek a tavasz folyamán is.

Tegnap kétkapus edzést tartott a csapat. A MÁV lett volna az ellenfél, de nem jelent meg a pályán és így az utánpótlás játékosokkal kiegészítve, hetes villámtornát játszottak. Az első csapatból csak Ónody Bandi hiányzott szolgálata miatt, a jelenlévők pedig nagy kedvvel játszották a kétkapusdit.

Fabeváltás sorrendje november 22-től 28-ig

Értesítem a város közönségét hogy a november havi tűzifa folytatódás kiutalását a következőkben szabályozom, mindenki annál a fakeskedőnél válthatja be a 200 kg. tűzifát, akihez jelen hirdményben utalva van. — A kétszáz kilogramm fán kívül a faellenőrzési lapra 50 kg. szén is vásárolható. Folyó hó 22-től 28-ig terjedő időben azon fehérszínű faellenőrzési lap-tulajdonosok válthatják ki a részükre járó tűzifamennyiséget, akik az alanti utcákban laknak és anél a fakeskedőnél, akihez be van osztva. Akik a kijelölt napokon nem tudják kiváltani a fát, legkésőbb folyó hó 27-én délután 5 óráig kiválthatják, azok pedig, akik megfelelő pénzüsszeggel nem rendelkeznek a 200 kg. fa kiváltására, kérhetnek váltójegyet, a váltójegy érvénye november 30-ig terjed.

Folyó hó 22-én:
Bódis Józsefné fatelepen Huba vezér úton lakók.

Gergely Emil fatelepen Szent István-tér Szent Jeromos-utcák.

Hajdu Mihály fatelepen Szent Anna-utca 20—35 házzámig.

Hatvani Sándor fatelepen Malom-utca 1—14 házzámig, Mussolini-tér 1—8 házzámig.

Hangya fatelepen Malom-utca 15—19, Mussolini-tér 9—15 házzámig.

Dr. Grosz Sándor fatelepen Gróf Zichy, Malom-u. 20—23, valamint Mussolini-tér 16. házzámig végig, Kapucinus-utca 1—4 házzámig.

Kun fatelepen báró Eötvös-utca.

Ludwigh Gyula fatelepen Rét-utca 27-től végig, Halász-u. 1—26. házzámig.

Pallos László fatelepen Juhász Gyula, Gorové hr. Jósika, Nagyice, Szent Anna-u. 36-tól végig, Pataky Tibor, Rét-u. 1—26 házzámig.
Röff József fatelepen Damjanich-u. 26. Töhötöm vezér, Eskü- és Nyár-utcák.

Vitéz Tarr Sándor fatelepen Klan György, Rákossy Jenő, Dugonits

Titusz, Vulkán József, Zápolya utcák.
Tyuskay István fatelepen Veres Balázs és Terézia utcák.

Özv. Ungváry Gergelyné fatelepen Kálvária-utca 76 házzámig végig, Golgota, Nagysötétág, Felsőnagyötétág.

Csösz fatelepen Dr. Moskovits, Blaha Lujza utcák.

Elek Istvánné fatelepen Szilágyi Dezső-u. 22. sz. alatt, Papvári Elemérné utcák.

Oláh fatelepen Kapucinus-u. 5—10 házzámig.

Topa Antal fatelepen Kapucinus-utca 11-től végig, gr. Csáky István-u. 1-től 14 házzámig.

Folyó hó 23-án:

Ludwigh Gyula fatelepen Kopány, Könyves Kálmán, Kazinczy, Kiss, Endrődi, gr. Ciano, Gerliczy, Lajos, Kenesse és Halász-utcák 27-től végig.

Pallós László fatelepen Mikszáth, Szalárdi, Verbőczy-utcák.

Gergely Emil fatelepen Czeglédgyörgy, Szinyei-Merse, Malom-utca 30-tól végig, Rómes, Sánc-u. 1—6 házzámig.

Tyuskay István fatelepen Malom-u. 23—29 házzámig, Sánc 7-től végig, Gárdonyi, Kemény Zsigmond, Kossuth-u. 2—6 házzámig, Zárda-u.

Vitéz Tarr fatelepen Ribbentrop Liliom, Buljovszky és Szmazenka-utcák.

Folyó hó 24-én:

Ludwigh Gyula fatelepen Munkácsy Mihály, Madách, Nyomda, Bölcse, Garai-utcák.

Tyuskay István fatelepen Kossuth-utca 7-től végig, Deák Ferenc-utcák.

Értesítem a város közönségét, hogy amennyiben újabb tűzifaszállítvány érkeznek be, a hét utolsó két napján póthirdményt fogok közzétenni. — Azok az utcák, amelyek eddig sorra nem kerültek, folytatódásosan lesznek meghirdetve.

Nagyvárad, 1943. november 18.
Dr. Soós s. k. polgármester.

Légoltalmi közlemények

Értesítjük a város közönségét arról, hogy a Légoltalmi Liga hivatalos helyiségét a Rákóczi-út 13. szám alól *Mezey Mihály-utca 2. szám alá helyezzük át folyó hó 24-től kezdve.* Együttal felkérjük a közönséget hogy folyó hó 18-tól kezdve 24-ig úgy a telefon felhívást, mint a személyes érdeklődéseket mellőzni szíveskedjenek, hogy a költözéssel járó munkákat zavartalanul végezhessük. *Légoltalmi Liga nagyváradi csoportja.*

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabátot ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-ter 1. 910

Jókarban levő borkabát középtermre eladó, Árpád-vezér-u. 10. 9

Piócát magasáron veszek, Érdeklődni vasuti étteremben. 94

Kis szénkályhát megvételre keresek, Cimeket a kiadóba kérek. 75

Háromnegyedés sötétkék férfi télikabát, jókarban, eladó, Damjanich-u. 37. ajtó 7. 70

37-es cipőre teljesen jó állapotban levő sárcipő eladó, Cim a kiadóban. 82

Cipőmegmunkáló kombinált gép eladó, Gróf Csáky-u. 27. cipőüzem. 93

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 913

Kötők, horgolók, alakítók, javítók, gyermekmakkot, szvettert, pullover, kesztyűt, turbánt, salát, Bontott szvettert, harisnyát ujját átkotok, Bodine kézimunkázlete, Kossuth-u. 18. 79

Varrógépjavítás egy évi felelősséggel, Jakab műszerezsnél, Kossuth-utca 5. Telefon 23—30. 65

Elveszett barna kölyök puli kutya a Vörösmarty u. 13. sz. alól. Megtaláló magas jutalomban részesül Csákvárynál. 89

Kévéházakban és vendéglőkben kérje a **MAGYAR LAPOK**-ot.

Allást nyec

LAPKIHORDÓKAT azonnal beléposztás felvételünk. Jelentkezni a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Képzett és hoeszabb laboratoriumi gyakorlattal bíró vegyész (vegyésznői) keresünk azonnali belépésre. Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igény megjelölésével a Vegyi és Élelmiszeripari r. t.-hoz, Nagyvárad, Anyos Pál-u. 2—6. kérünk. 91

Kifutó fiút felveez Damó fűszeres, Lukács György-utca 1. sz. 92

Allás! keces

Irodai gyakorlattal IV. középkolát végzett komoly urileány állást keres. Cimeket a kiadóba kér.

Őskeresztény cipőkereskedő segéd, ki magyar, német, román és szerb nyelven beszél, ideiglenes gépkocsivező igazolvánnyal, elhelyezkedést keres bármilyen alkalmazásba. Cimeket a kiadóba kér. 88

KIADÓTULAJDONOS:

szentlászlo-nyomda r. t.

A szerkesztésért felelős igazgató: Dr. Paál Árpád
A kiadóért felelős igazgató: Dr. Virág Jeromos

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dózsa-utca 6. szám